

JMB praktinės veiklos miške

*Rasa Pečiulionytė,
Kaišiadorių r. Kruonio pagrindinės
mokyklos
biologijos mokytoja, JMB vadovė*

„BURBULAI“ ant ažuolo lapų

- *Kas tai galėtų būti?*
- *Kas yra gumbo viduje?*
- *Kam tai priklauso ažuolui o gal vabzdžiui?*
- *Ant kokių medžių lapų būna toks gumbas?*
- *Ar tik ant ažuolo?*

Ant lapų ir ūglių sutinkama visa įvairovė išaugų ir gumbų, kurie moksliskai vadinami *gàlais*.

- **Gàlus sudaro maži, panašūs į museles vabzdžiukai – gumbavapsvės (Cynipidae), kurias pamatyti gamtoje yra gana sudėtinga.**
- **Gumbavapsvės lerva yra labai gležna.**
- **Kad apsisaugotų nuo priešų ir turėtų pakankamai maisto, gumbavapsvė formuoja gumbą, kuriame pati ir gyvena.**
- **Rudeniui įpusėjus gumbai su gumbavapsvių lervutėmis nukrenta ant žemės ir žiemoja, o pavasarį išskrenda jau suaugę vabzdžiukai.**

Ką dažniausiai puola?

- Dažna rožinė gumbavapsvė (*Rhodites rosae*), jos 2–5 cm pločio ilgais minkštais plaukeliais padengti galai susidaro ant erškėčių lapų, ūglių, žiedų, vaisių.
- Nereta avietinė gumbavapsvė (*Diastrophus rubi*).
- Ant ąžuolų lapų aptinkamos 7 rūšys. Dažnos ąžuolinė obuoliškoji gumbavapsvė (*Diplolepis quercus folii*), ąžuolinė žirniškoji gumbavapsvė (*Diplolepis divisa*).

Ažuolinė obuoliškoji gumbavapsvė (*Diplolepis quercus folii*)

Nuotrauka iš interneto: <https://www.mkds.lt/obuoliskoji-azuoline-gumbavapsve>

Komentaras:

Vaizdinė priemonė – medžių lapai su galais

Video: kaip išsiritusi gumbavapsė skraido mokinių namuose (jei pavyks rasti ☺)

Mobilioji programėlė

iNaturalist

 Google Play

iNaturalist – „Google Play“ programos

- **Kūrybiškas mokymasis pažinti biologinę įvairovę naudojant šiuolaikines informacines technologijas ir mobiliąsias išmaniąsias programas.**
- **kuo ji naudinga mokymuisi mokykloje ir neformalioje veikloje ?**
- **kaip išmaniąsias technologijas pritaikyti jas mokymosi procesuose, tiriant aplinką mokykloje ir už jos ribų**
- **išmoks fiksuoti ir pateikti pastebėtus organizmus.**

Mano stebėjimai

iNaturalist × [Explore](#) [Your Observations](#) [Community](#) [More](#)   0 304

Observations

[Go](#) [Filters](#)

The World	5,198 OBSERVATIONS	1,453 SPECIES →	716 IDENTIFIERS →	1 OBSERVER →
-----------	------------------------------	---	---	--

[Map](#) [Grid](#) [List](#)

Mano stebėjimai

iNaturalist

Search

Explore

Your Observations

Community

More

0

304

Observations

Species

Location

Go

Filters

2

The World

5,198

OBSERVATIONS

1,453

SPECIES

716

IDENTIFIERS

1

OBSERVER

60 observations

CC

<https://www.inaturalist.org/taxa/25591>

CC

Aziiinė Boružė

36 observations

CC

Žalioi Rubužė

26 observations

©

Pilkoii Rubužė

25 observations

©

Paprastasis Guolinin...

21 observations

CC

Paprastasis Kryžiutis

(*Araneus diadematus*)

19 observations

CC

Apyninis Sprindinis ...

(*Hypena rostralis*)

18 observations

CC

Gelsvasis Šakniagra...

(*Triodia sylvina*)

17 observations

©

Šviesialūpė Dryžė

(*Cepaea hortensis*)

15 observations

CC

Didžioji Gintarė

(*Succinea putris*)

15 observations

CC

Strawberry Seed Be...

(*Harpalus rufipes*)

14 observations

CC

Smailiasparnis Pilka...

(*Timandra comae*)

13 observations

CC

Vynuoginė Sraigė

(*Helix pomatia*)

13 observations

CC

Common Marble

(*Syricoris lacunana*)

13 observations

CC

Uosinė Ramalina

(*Ramalina fraxinea*)

13 observations

CC

Miškinis Gležnavoris

(*Anyphaena accentuata*)

13 observations

CC

Balandinė Cidarija

(*Pelurga comitata*)

13 observations

CC

Kadugiažiedis Sprin...

(*Eupithecia pusillata*)

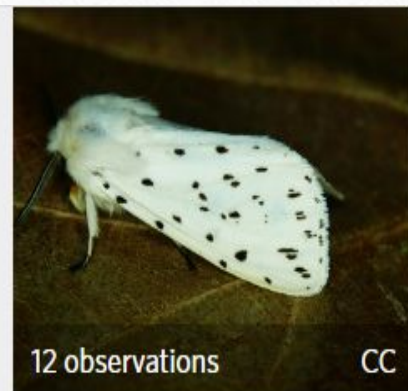

12 observations

CC

Mažasis Žiemsprindis

(*Operophtera brumata*)

12 observations

CC

Taškuotoji Meškutė

(*Spilosoma lubricipeda*)

12 observations

CC

Tinklasprindis

(*Chiasmia clathrata*)

12 observations

CC

Pievinė Cidarija

(*Epirrhoe alternata*)

12 observations

CC

Mėlyninis Žievėspri...

(*Ectopis crepuscularia*)

12 observations

CC

Paprastoji Cidarija

(*Xanthorhoe fluctuata*)

12 observations

CC

Pleurosticta acetabu...

12 observations

CC

Rudataškis Plačiasp...
(*Rivula sericealis*)

12 observations

CC

Tawny Speckled Pug
(*Eupithecia icterata*)

12 observations

CC

Small Chocolate-Tip
(*Clostera pigra*)

11 observations

CC

Mažasis Dilgėlinukas
(*Araschnia levana*)

11 observations

©

Paprastasis Gelton...
(*Noctua pronuba*)

11 observations

CC

Lapinė Krūmsraigė
(*Fruticicola fruticum*)

11 observations

CC

Hairy Snail
(*Trochulus hispida*)

11 observations

©

Gluosninis Žieminuk...
(*Scoliopteryx libatrix*)

11 observations

CC

Rudoji Meškutė
(*Phragmatobia fuliginosa*)

11 observations

CC

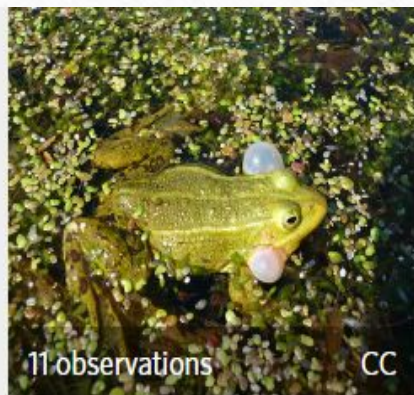
Dilgėlinis Sprindinis ...
(*Hypena proboscidalis*)

11 observations

CC

Juodjuostė Cidarija
(*Cosmorhoe ocellata*)

11 observations

CC

Mažoji Kūdrinė Varlė
(*Pelophylax lessonae*)

10 observations

CC

Rūgštyninis Strėlinu...
(*Acronicta rumicis*)

10 observations

CC

Paprastasis Jautakis...
(*Maniola jurtina*)

10 observations

CC

Dvitaškis Pelėdgalvis
(*Amphipyra tragopoginis*)

10 observations

CC

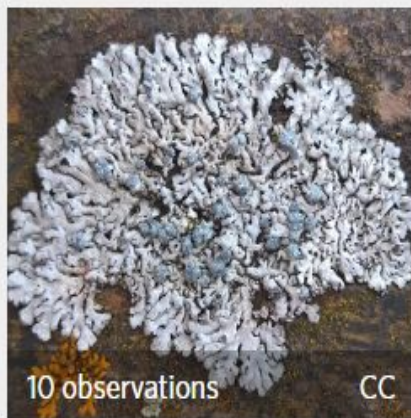
Baltasis Pirštasparnis
(*Pterophorus pentadactyla*)

10 observations

CC

Rūdžiaujustė Cidarija
(*Xanthorhoe ferrugata*)

10 observations

CC

Melsvoji Žiauberė
(*Physcia caesia*)

10 observations

CC

Margasparnis Sprin...
(*Scopula immorata*)

10 observations

CC

Waste Grass-Veneer
(*Pediasia contaminella*)

10 observations

CC

Rudasis Pievasprindis

(*Scotopteryx chenopodiata*)

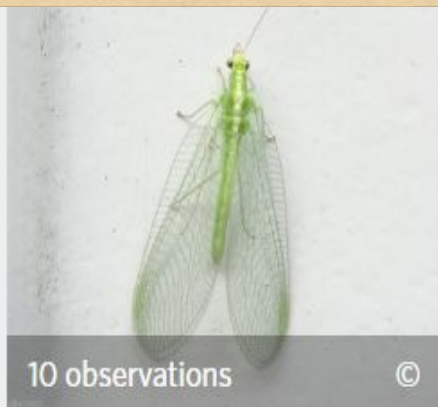

10 observations

CC

Dilgēlinis Ugņiukas

(*Patania ruralis*)

10 observations

©

Carnea-group Green...

(Complex Chrysoperla carn...)

9 observations

©

Kopūstinis Baltukas

(*Pieris brassicae*)

9 observations

CC

Pievinis Verpikas

(*Euthrix potatoria*)

9 observations

CC

Didysis Milčius

(*Tenebrio molitor*)

9 observations

CC

Meal Moth

(*Pyralis farinalis*)

9 observations

CC

Paprastasis Margas...

(*Lomaspilis marginata*)

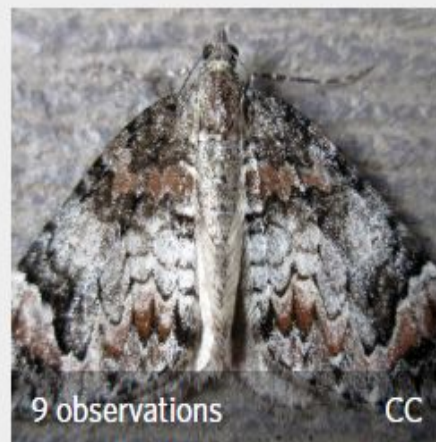

9 observations

CC

Gelsvoji Sitochroja

(*Sitochroa verticalis*)

9 observations

CC

Dark Marbled Carpet

(*Dysstroma citrata*)

9 observations

Alksnīnē Cīkada
(*Aphrophora alni*)

9 observations

Campion
(*Sideridis rivularis*)

9 observations

Žieduotasis Verpikas
(*Malacosoma neustria*)

9 observations

Žiogas Giesmininkas
(*Tettigonia cantans*)

8 observations

Raukslīnis Žīūrytis
(*Tremella mesenterica*)

8 observations

Raudonasis Žieduolis
(*Stictoleptura rubra*)

8 observations

Paprastoji Alksnīlabudē
(*Schizophyllum commune*)

8 observations

Baltavīrsūnis Elniagybis
(*Xylaria hypoxylon*)

8 observations

Sienīnē Geltonkerpē
(*Xanthoria parietina*)

8 observations

Pievīnis Sfinksas
(*Deilephila elpenor*)

8 observations

Platusis Elnīvabalīs
(*Dorcus parallelipipedus*)

8 observations

Rudjuostis Balsvasprin...
(*Cabera exanthemata*)

8 observations

Small Rivulet
(*Pezizoma alchemillata*)

8 observations

Gelsvadēmis Dirvinukas
(*Xestia c-nigrum*)

8 observations

Karpytasparnis Ugņiuk...
(*Endotricha flammealis*)

8 observations

CC

Spongė

(*Aglais io*)

8 observations

CC

Gumburiuotasis Puošn...

(*Carabus granulatus*)

8 observations

CC

Geltonasis Vėlyvis

(*Xanthia icleritia*)

8 observations

CC

Raštuotoji Kerpytė

(*Millochrista miniata*)

8 observations

CC

Grey Arches

(*Polla nebulosa*)

8 observations

CC

Neporinis Ugniuokas

(*Synaphe punctalis*)

8 observations

CC

Rudeninis Kuoduotis

(*Ptilophora plumigera*)

8 observations

CC

Juodbaltis Pelėdgalviu...

(*Desfote pygarga*)

7 observations

CC

Griežtinis Baltukas

(*Pieris napi*)

7 observations

CC

Vagotasis Kežas

(*Parmelia sulcata*)

7 observations

CC

Gaminis Žvilgūnas

(*Autographa gamma*)

7 observations

CC

Juodastulė Boružė

(*Propylea quatuordecimpunctata*)

7 observations

CC

Keršoji Meškutė

(*Arctia caja*)

7 observations

CC

Rožinis Pukanugaris

(*Thyatira batis*)

7 observations

CC

Kopūstinė Kandis

(*Plutella xylostella*)

6 observations

CC

Dilgėlinukas
(*Aglais urticae*)

6 observations

CC

Blakė Kareivėlis
(*Pyrrhocoris apterus*)

6 observations

CC

Geltonasis Žiedvoris
(*Misumena vatia*)

6 observations

CC

Karpytūnė
(*Polygonia c-album*)

6 observations

CC

Miškinis Puošniažygis
(*Carabus nemoralis*)

6 observations

ID

Silver Barred
(*Deltote bankiana*)

6 observations

CC

Geltonoji Čidarija
(*Camptogramma bilineata*)

6 observations

CC

Didžioji Kūdrinė Varlė
(*Pelophyax esculentus*)

6 observations

CC

Kvapusis Auksavabalis
(*Oxythyrea funesta*)

6 observations

CC

Genus *Hydropsyche*

6 observations

CC

Akmenlinė
(*Lithobius forficatus*)

6 observations

CC

Sodinė Briedragė
(*Evernia prunastri*)

6 observations

ID

Raudondėmis Vortukas
(*Aranella cucurbitina*)

6 observations

ID

Sieninis Ugniuukas
(*Hypsopygia costalis*)

6 observations

CC

Kamaninis Ugniuukas
(*Aphomia sociella*)

5 observations

CC

Raudonkraštė Pintainė
(*Fornitopsis pinicola*)

4 observations

CC

Česnakė
(*Pelobates fuscus*)

4 observations

CC

Placiataurė
(Genus *Sarcoscypha*)

4 observations

CC

Raudonkojė Skydblakė
(*Pentaloma rufipes*)

4 observations

ID

Miskinė Erkė
(*Ixodes ricinus*)

4 observations

CC

Septyntaškė Boružė
(*Coccinella septempunctata*)

4 observations

CC

Kanapėtasis Spragšis
(*Agrypnus murinus*)

4 observations

CC

Bitinis Keršvabalis
(*Trichodes apertus*)

4 observations

CC

Tošinis Kuoduotis
(*Phalera bucephala*)

4 observations

CC

Crimped Gill
(*Plicaturoopsis crispata*)

4 observations

CC

Tasakuotoji Arianta
(*Arianta arbustorum*)

4 observations

CC

Mažasis Aukštinukas
(*Lycaena phlaeas*)

4 observations

CC

Skėtinė Širdažolė
(*Centaureum erythraea*)

4 observations

ID

Genus *Trichia*

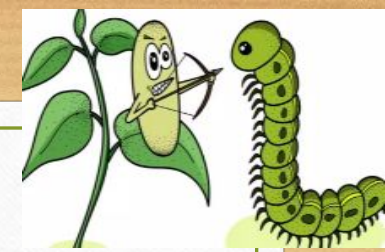
4 observations

CC

Paprastasis Amalas
(*Viscum album*)

PRAKTIŅĖ VEIKLA

- Programos *iNaturalist* atsisuntimas
 - Registravimasis
 - Mokymasis fiksuoti
 - Identifikavimas (*mobiliąja programėle (iNaturalist)*)
 - Pateikimas
- ✓ *Dalyviai kurie turi ir naudoja šią programėlę yra kviečiami fiksuoti ir identifikuoti organizmus šioje artimoje aplinkoje.*

TANINŲ – RAUGINIŲ MEDŽIAGŲ NUSTATYMAS

- **Taninai** – rauginės medžiagos, naudojamos kailiams dirbti, audiniams dažyti, kaip vaistas ar priešnuodis.
- Jie yra kartaus, sutraukiančio skonio ir pasižymi antiseptinėmis savybėmis, apsaugančiomis augalus nuo žolėdžių gyvūnų ir mikroorganizmų.
- Jie taip pat apsaugo augalų ląstelių protoplastą nuo dehidratacijos, irimo ir mechaninio pažeidimo; svarbūs krakmolo metabolizmui ir cukraus transportui.
- Rudos, raudonos arba geltonos spalvos taninai netirpūs nei vandenyje, nei organiniuose tirpikliuose, kaupiasi visose augalų ląstelėse.
- Ypač didelė taninų koncentracija susikaupia daugelio medžių žievėje, nesubrendusiuose vaisiuose, lapuose, medienoje, trauminės meristemos dariniuose – galuose. Ypač daug taninų kaupia ąžuolas, eglė, maumedis, gluosnis, kaštonas, arbatmedis.

PRIEMONĖS

- ažuolo, gluosnio, alksnio žievė, vynuogių kauliukai, kt medžiagos pasirinktinai
- mėgintuvėliai, stovai ar laikikliai mėgintuvėliams, spiritinės lemputės, 0,5 proc. geležies chlorido (FeCl_3) vandeninis tirpalas, teptukas, piešimo popieriaus lapas/ audinys

Darbo eiga

- Supjaustoma ažuolo arba kito augalo žievė.
- Sudedama į mėgintuvėlį ir užpylus vandeniu virinama.
- Nuoviras (be nuosėdų) perpilamas į du mėgintuvėlius. Į vieną iš jų įlašinama 1 ml 0,5 proc. geležies chlorido tirpalo. *Iškrenta tamsios nuosėdos (mėlynos arba juodos) Taip buvo gaminamas rašalas, dažai tekstilei dažyti.*
- Tyrimas kartojamas su įvairiomis skirtingų augalų dalimis: mediena, lapais, vaisiais.

TANINŲ NUSTATYMAS AUGALŲ DALYSE

- *UŽPILDYKITE LENTELE:*

Eil. Nr.	Augalo		Taninų spalva
	pavadinimas	dalis	

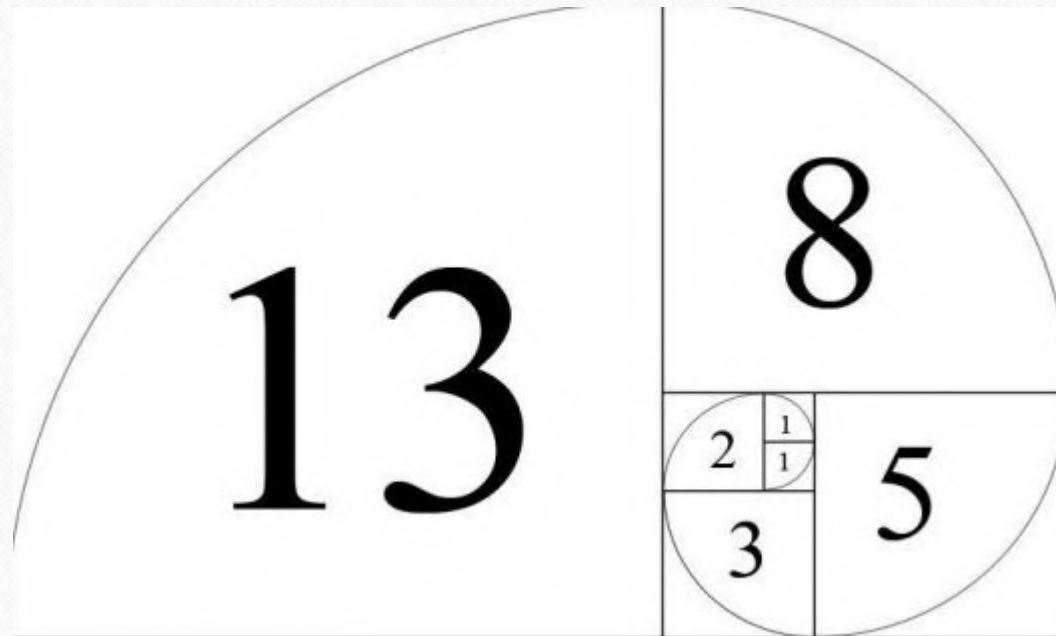
VEIKLOS

- Teptuku ir „rašalu“, naudodami taninų tirpalą nupiešk piešinį
- Audinių dažymas

Fibonačio skaičių sekos paieškos gamtoje

- *Grafiškai vaizduojama Fibonačio skaičių seka*

veikla

- Imami įvairūs gamtos komponentai, ieškoma aukso taisyklės pavyzdžių, suradus fotografuojama.
- Rezultatas:
- Sukaupiam Fibonačio sekos , aukso taisyklės gamtoje pavyzdžių nuotraukų kolekciją. Rengiama paroda. Išleidžiamas foto albumas.

Fibonačio skaičių seka gamtoje pavyzdžiai

- *Mano nuotraukos*

Galimos veiklos:

- Kodėl rudenį keičiasi medžių lapų spalvos?
- Būdai ir prisitaikymas platinti vaisius ir sėklas
- Medienos dažymas mėlyna spalva (žaliagybis) vaizdinė priemonė -žaliagybis
- Lapų atspaudų gamyba (iš gipso)

- Ir kitos...

